

WERKINGSVERSLAG 2022 VAN DE KAMERS ASu1, ASu2 en ASu4 VAN DE STRAFUITVOERINGSRECHTBANK

Vooraf :

Dit werkingsverslag handelt enkel over de kamers voor veroordeelden van de strafuitvoeringsrechtbank. De activiteiten van de Kamer voor Bescherming van de Maatschappij (KBM) maken het voorwerp uit van een apart werkingsverslag. Naast de ASu1 en ASu2 trad op 1 september 2022 ook de ASu4 in werking. Deze laatste kamer is sedert 1 september 2022 (beperkt) bevoegd voor de strafuitvoering van de korte straffen tot 3 jaar gevangenisstraf.

1. Personeelsbestand

1.1 Zetel

In de kamer ASu1 is de voorzitter sedert begin 2022 in ziekteverlof. De kamer werd vanaf dan voorgezeten door plaatsvervangende strafuitvoeringsrechters en/of door de voorzitters van de ASu2 en de ASu3 (KBM). Sedert 1 september 2022 werd de afdelingsvoorzitter afdeling Antwerpen van de rechtbank van eerste aanleg Antwerpen, Luc Potargent, voorheen plaatsvervangend strafuitvoeringsrechter aangewezen als effectief strafuitvoeringsrechter. Vanaf die datum nam hij naast zijn taken als afdelingsvoorzitter het voorzitterschap van de ASu1 voor zijn rekening. Eén van de assessoren van de ASu1 is sedert eind september 2022 in ziekteverlof. Zij werd vervangen door ofwel plaatsvervangende assessoren, de assessoren van de andere strafuitvoeringskamers, de strafuitvoeringsrechter van de ASu4 of nog door rechters van de rechtbank van eerste aanleg.

De kamer ASu2 van de strafuitvoeringsrechtbank heeft het hele jaar 2022 een volledige samenstelling gehad.

Sinds 1 september 2022 is de strafuitvoeringsrechtbank bevoegd geworden voor de procedure inzake de zogenaamd kortgestraften. Deze dossiers worden behandeld door de strafuitvoeringsrechter hetzij een alleenzetelend magistraat met bijstand van een griffier. De ASu4 wordt sinds de start van de kamer voorgezeten door Guy Segers.

Tijdens het gerechtelijk verlof van 2022 werden 4 dienstperiodes van telkens halve maanden georganiseerd, waarbij de vakantiekamers zowel zaken van strafuitvoering als internering

hebben behandeld. Er werden hiervoor twee plaatsvervangende strafuitvoeringsrechters en drie plaatsvervangende assessoren ingeschakeld.

Het was zeker geen gemakkelijke opdracht om alle kamers bemand en draaiende te houden in 2022. De plaatsvervangende rechters en assessoren hebben elders een volle agenda en zijn maar beperkt beschikbaar. Voor alle collega's strafuitvoeringsrechters en assessoren van de andere kamers die bereidwillig inspringen is het een niet te onderschatten bijkomende werklast.

1.2 Griffie

De twee kamers voor veroordeelden werden bijgestaan door twee griffiers. Daarnaast werd de griffie bemand door één voltijdse griffier, die sedert 1 september 2022 toegewezen werd aan de ASu4 of de bijkomende kamer in het kader van de (gedeeltelijke) inwerkingtreding van de uitbreiding van de bevoegdheid van de strafuitvoeringsrechtbank voor de veroordeelden tot straffen van minder dan 3 jaar.

Daarnaast was er in 2022 heel wat verloop met betrekking tot de griffiemedewerkers maar eind 2022 kon de strafuitvoeringsrechtbank op permanente basis rekenen op vier griffiemedewerkers.

De wetgeving inzake strafuitvoering bevat strikte regels met betrekking tot de oproeping voor de zitting en de verzending, aan meerdere bestemmingen, van de vonnissen of beschikkingen. Dagelijks komen zeer veel documenten toe op de griffie (verzoeken, adviezen, verslagen, ...) die moeten worden verwerkt en in het juiste dossier gerangschikt. De strenge voorschriften en korte wettelijke termijnen zorgen voor een hoge werkdruk.

Ook de digitalisering heeft een grote impact op de werklast van de griffie.

De strafuitvoeringsrechtbank Antwerpen maakt ten volle gebruik van het geïntegreerd elektronisch justitieel opvolgingsdossier (GEJO). Door dit systeem kunnen externe partners (openbaar ministerie, justitiehuis, gevangenissen, inrichtingen tot bescherming van de maatschappij, forensisch psychiatrische centra) documenten opladen en hebben zij ook inzage in de stukken van het dossier die voor hen bestemd zijn. Dit betekent een aanzienlijke ontlasting voor alle externe diensten; de stukken dienen immers slechts één maal te worden opgeladen en de stukken en dossiers dienen niet meer over en weer te worden gestuurd.

Het papieren dossier bestaat enkel nog voor wie geen toegang heeft tot GEJO. Advocaten maken volop gebruik van de bij wet voorziene mogelijkheid om het dossier op te vragen en komen nauwelijks nog fysiek naar de griffie voor inzage. De griffie stuurt hen de gevraagde stukken per mail.

Daarnaast moet ook het SURTAP-systeem (werklastmeting) en I+plus Belgium (seiningen politie) verder gevoed en opgevolgd worden.

De digitalisering heeft voor de griffie en voor de magistraten ongetwijfeld belangrijke voordelen. De drie systemen die momenteel naast elkaar bestaan en het voortbestaan van het papieren dossier, zijn echter een grote belasting voor de griffie. Er worden door de griffiers en de griffiemedewerkers gezamenlijke inspanningen gedaan als investering voor de toekomst.

Al deze systemen aan elkaar koppelen zodat in de nabije toekomst één invoer van informatie wellicht zal volstaan blijft voorlopig nog dode letter maar er wordt aan gewerkt.

2. Voorstelling van de nieuwe bijkomende kamer van de strafuitvoeringsrechtbank : de ASu4

Sinds 1 september 2022 is de strafuitvoeringsrechtbank (beperkt) bevoegd voor de strafuitvoering van de korte straffen.

Deze dossiers worden behandeld door de zogenaamde strafuitvoeringsrechter hetzij een alleenzettelend magistraat met bijstand van een griffier.

Het betreffen (voorlopig) dossiers waarin daders van misdrijven veroordeeld werden tot een effectieve gevangenisstraf van meer dan twee jaar maar niet meer dan drie jaar. Dossiers waarin een gevangenisstraf wordt opgelegd van twee jaar of minder behoren (nog) niet tot de bevoegdheid van de strafuitvoeringsrechter en worden overeenkomstig de huidige stand van het wettelijk kader via het voorheen al bestaande administratieve systeem afgehandeld.

De strafuitvoeringsrechter is bevoegd voor alle vonnissen die werden uitgesproken na 1 september 2022 en waarin een straf werd uitgesproken zoals hiervoor vermeld. Dossiers waarin vóór 1 september 2022 een veroordeling werd uitgesproken, vallen principieel onder de oude (administratieve) regeling maar veroordeelden kunnen ervoor opteren om hun dossier voor te leggen aan de strafuitvoeringsrechter door het instellen van een verzoek tot het bekomen van een strafuitvoeringsmodaliteit.

Zowel de aanvraagprocedure als de toekenningsprocedure van strafuitvoeringsmodaliteiten aan de strafuitvoeringsrechter verloopt principieel schriftelijk. Twee procedures zijn hierbij voorzien. De zogenaamde procedures 'vanuit vrijheid' enerzijds en 'vanuit detentie' anderzijds. Een verschillende regeling is bijgevolg voorzien voor de veroordeelde die zich reeds in strafuitvoering bevindt, dan wel voor deze die zich aanbiedt voor de opstart van een strafuitvoering.

Het door de strafuitvoeringsrechtbank gebruikte informaticasysteem (GEO) werd aangepast in functie van de nieuwe bevoegdheden. Ook de dossiers inzake korte straffen betreffen bijgevolg digitale dossiers.

Na ontvangst van het verzoek tot het bekomen van een strafuitvoeringsmodaliteit, eventueel gestaafd met een toelichting of stukken, wordt er door de gevangenisdirecteur een advies geformuleerd betreffende de gevraagde strafuitvoeringsmodaliteit. Ook het Openbaar Ministerie bij de strafuitvoeringsrechtbank kan een advies aan de strafuitvoeringsrechter overmaken.

Na beoordeling beslist de strafuitvoeringsrechter bij vonnis omtrent de gevraagde strafuitvoeringsmodaliteit waarbij dit vonnis in openbare terechtzitting wordt uitgesproken. De strafuitvoeringsrechter beschikt over de mogelijkheid om de veroordeelde te horen wanneer hij dit nodig acht, de veroordeelde kan hierom verzoeken wanneer zijn vorige verzoek door de strafuitvoeringsrechter werd afgewezen.

Na de opstart van de nieuw verkregen bevoegdheden in september 2022 sprak de strafuitvoeringsrechter te Antwerpen één vonnis uit inzake kortgestraften in oktober 2022, twee vonnissen in november 2022 en zeven vonnissen in december 2022.

3. Overleg en informatie-uitwisseling

Tijdens de moeilijke coronajaren stonden ten gevolge van de maatregelen inzake volksgezondheid de bijeenkomsten voor overleg en informatie-uitwisseling alsook deelname aan vormingsactiviteiten op een laag pitje. In 2022 werd dit hersteld ook al blijven vanaf nu een aantal opleidingen verder online doorgaan.

Het wat in onbruik geraakte onderling overleg tussen de diverse strafuitvoeringskamers en de griffie om de werkprocessen en de rechtspraak te bespreken en op elkaar af te stemmen kwam in september 2022 opnieuw samen. Er werd een agenda vastgesteld voor regelmatig overleg in de toekomst waarbij zowel praktische als inhoudelijke onderwerpen aan bod kunnen komen.

Daarnaast bleef de strafuitvoeringsrechtbank in overleg met de externe diensten waarmee wordt samengewerkt, om aldus te komen tot een vlotte(re) behandeling van de dossiers. De volgende initiatieven zijn bijzonder vermeldenswaardig.

Op 18 mei 2022 nam een assessor en een plaatsvervangende strafuitvoeringsrechter deel aan een werkbezoek aan het Transitiehuis van Mechelen.

Op 16 september 2022 waren 3 assessoren aanwezig op de voorstelling van het project Integrale Respons op Intrafamiliaal Seksueel Misbruik (IRIS) in het PC Sint-Amandus Beernem. Het doel was om samen stil te staan bij mogelijke samenwerkingsopportuniteiten. Een andere assessor nam in de namiddag deel aan de rondleiding op de residentiële afdeling Fides en aan de uitwisseling rond de aanpak van het groeiend en moeilijk te hanteren probleem van “online seksueel misbruik”.

In oktober 2022 werd samen met het openbaar ministerie bij de strafuitvoeringsrechtbank een vergadering georganiseerd met alle gevangenisdirecties en justitiehuisen van het rechtsgebied. Op deze vergadering werden vooral vanuit de justitiehuisen een aantal verduidelijkingen gevraagd met betrekking tot hoe er aan de door de strafuitvoeringsrechtbank opgelegde voorwaarden invulling kan gegeven worden. Verder werd andermaal gewezen op de beperkte plaatsen beschikbaar in de gevangenis van Antwerpen voor de uitvoering van beperkte detenties.

Daarnaast werd door de strafuitvoeringsrechtbank Antwerpen verder geïnvesteerd in de uitwisseling van ervaringen en werkwijzen met de collega's van de andere strafuitvoeringsrechtbanken. In 2018 is de Conferentie van de Nederlandstalige Strafvuivvoeringsrechtbanken opgestart. Dit kader laat toe om meer gestructureerd in overleg te treden met de andere Vlaamse strafuitvoeringsrechters. Op 5 oktober 2022 vond er een vergadering plaats waarop diverse thema's besproken werden teneinde de werkwijzen van de diverse strafuitvoeringsrechtbanken te stroomlijnen.

Diverse strafuitvoeringsrechters en assessoren volgden de verplichte algemene en grondige opleiding met betrekking tot seksueel en intra-familiaal geweld die digitaal door het IGO werd georganiseerd.

Verder namen diverse assessoren deel aan de volgende online rondetafelgesprekken georganiseerd door de FOD Justitie rond het thema van de overbevolking in de gevangenissen :

- Op 18 november 2022 kwam de strafuitvoering aan bod met als doel diverse manieren te bespreken om de toekenning van de strafuitvoeringsmodaliteiten vlotter te laten verlopen en dit door de procedures te vereenvoudigen en de toekenning meer automatisch te laten verlopen.
- Op 16 december 2022 werd er gefocust op het thema van gedetineerden zonder verblijfsrecht.

4. Werklast

Kamer ASu1 was in 2022 bevoegd voor de verzoekschriften ingediend door veroordeelden verblijvende in de gevangenissen van Hoogstraten, Wortel, Turnhout en Mechelen. Het werkgebied van kamer ASu2 bestreek de verzoekschriften van de veroordeelden die verbleven in de gevangenissen van Antwerpen, Hasselt, Merksplas en Tongeren. Kamer ASu4 was in 2022 bevoegd voor daders van misdrijven veroordeeld tot een effectieve gevangenisstraf van meer dan twee jaar maar niet meer dan drie jaar.

Kamer ASu1 deed 1148 uitspraken in 2022 (81 meer dan in 2021). Kamer ASu2 deed 1134 uitspraken (129 minder dan in 2021). We kunnen spreken van een gelijke caseload voor de beide kamers. De vonnissen tijdens het gerechtelijk verloop (voor de drie kamers samen) zijn hierbij niet meegerekend. In die beslissingen zijn inbegrepen de uitspraken van de voorzitters van de strafuitvoeringsrechtbank als alleenzettelend rechter. In 2022 bedroeg dit in het totaal 9 uitspraken (13 minder dan in 2021) met betrekking tot een voorlopige invrijheidstelling om medische redenen.

Kamer ASu4 velde in 10 dossiers vonnis.

De cijfers geven het aantal uitgesproken vonnissen weer. Hoewel sommige gedetineerden meerdere strafuitvoeringsmodaliteiten tegelijk aanvragen (beperkte detentie, elektronisch toezicht en/of voorwaardelijke invrijheidstelling), wordt getracht die verzoeken zoveel mogelijk samen te voegen teneinde er in één vonnis uitspraak over te doen. De vonnissen werden tijdig uitgesproken, binnen de wettelijke termijn van 7 of 14 dagen, in dringende gevallen binnen de 3 dagen of indien nodig zelfs op de banken.

5. Inhoud beslissingen

Vooreerst wordt steeds gestreefd naar het verbeteren van de leesbaarheid en toegankelijkheid van de vonnissen, zowel op gebied van inhoud als op gebied van vorm.

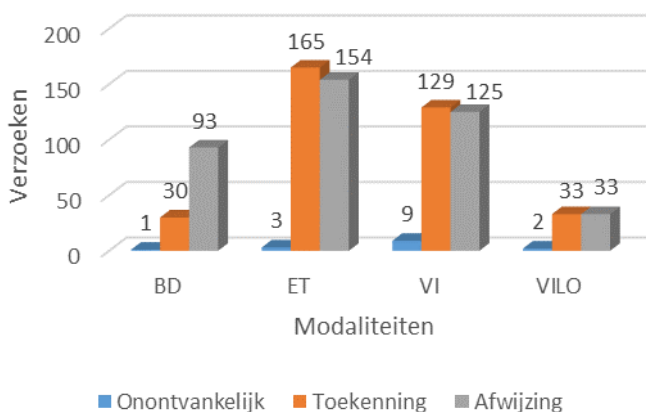
De inhoud van de uitspraken in dossiers van veroordeelden door de kamers ASu1 en ASu2 in 2022 wordt voorgesteld in de grafieken hierna onder punt 6. Wij beperken ons daarbij tot de meest courante uitspraken met betrekking tot de toekenning of afwijzing van de gevraagde strafuitvoeringsmodaliteiten beperkte detentie, elektronisch toezicht, voorwaardelijke invrijheidstelling en voorlopige invrijheidstellingen met het oog op landsverwijdering. Bij de controle op de strafuitvoeringsmodaliteiten zijn de cijfers opgenomen met betrekking tot de schorsing, niet-schorsing, herroeping, herziening of niet herroeping van toegekende

strafuitvoeringsmodaliteiten. In een derde grafiek worden de al dan niet aanpassing van de opgelegde voorwaarden inzake een strafuitvoeringsmodaliteit op verzoek van de veroordeelden weergegeven.

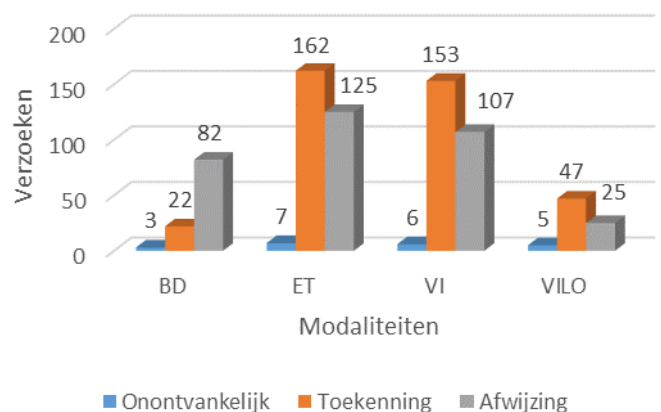
De beslissingen inzake de ter beschikking stelling van de strafuitvoeringsrechtbank (TBS) zijn voor beide kamers zeer beperkt, in totaal 25 beslissingen. Zo werd er in 2022 tweemaal beslist tot een vrijheidsbeneming, 4 maal tot een invrijheidstelling onder toezicht (IOT) en eenmaal tot de ontheffing van de TBS. In 5 TBS dossiers werden penitentiaire verloven toegekend en in 7 dossiers uitgaansvergunningen. De IOT werd na aanhangigmaking door het Openbaar Ministerie in 3 dossiers herroepen en in 2 dossiers niet herroepen. De toegekende uitgaansvergunningen werden eenmaal herroepen.

6. Grafieken kamers veroordeelden (ASU1 en ASU2)

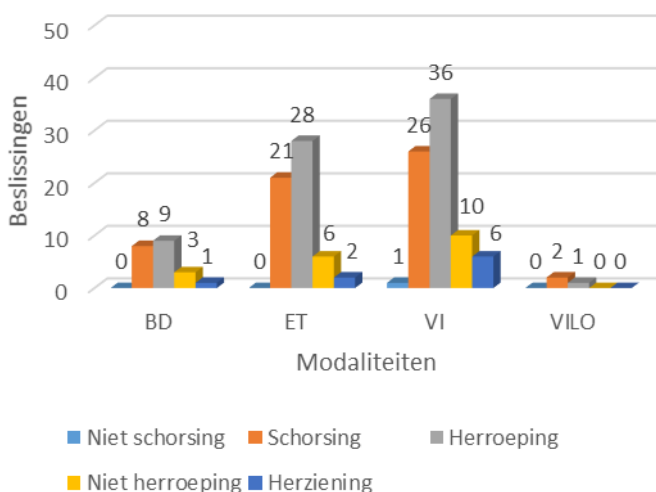
Verzoeken ASu1



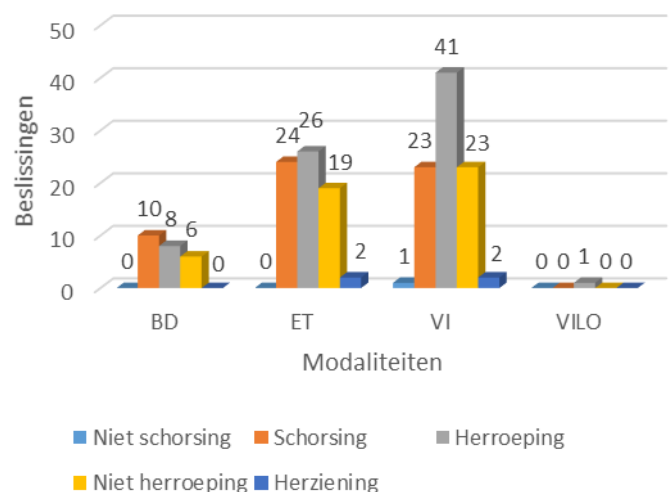
Verzoeken ASu2

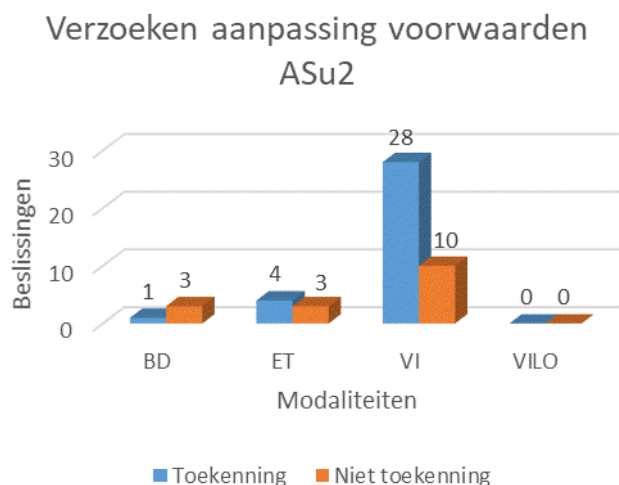
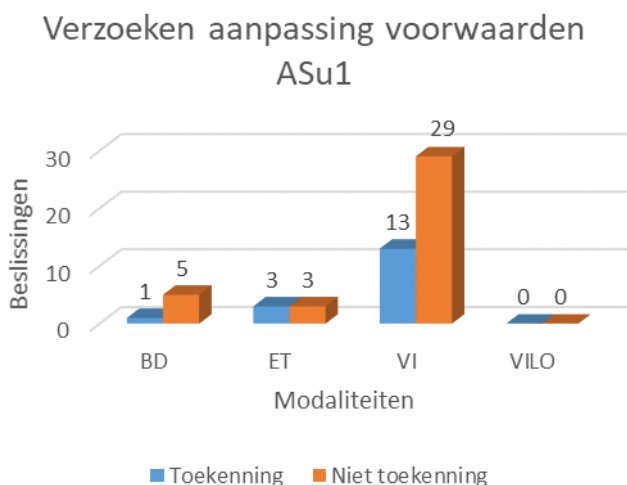


Controle ASu1



Controle ASu2





7. Verwezenlijking doelstellingen 2022 en nieuwe doelstellingen 2023

In het vorig werkingsverslag werden de uitdagingen voor 2022 opgesomd:

- het verder in goede banen leiden van de inwerkingtreding van de gewijzigde wet betreffende de externe rechtspositie van veroordeelden waarbij de strafuitvoeringrechter in de loop van 2022 bevoegd zal worden voor de strafuitvoering van de korte straffen;
- de mogelijkheden verkennen van een nauwere samenwerking tussen de strafuitvoeringrechtbank en de probatiecommissies;
- het verder informeren van de correctionele rechters over de strafuitvoering;
- de verwerking van de gegevens op de griffie strafuitvoeringsrechtbank haalbaar en efficiënt organiseren;
- verder bouwen aan een goede samenwerking met externe partners zoals onder meer Psychosociale diensten van de gevangnissen/instellingen, justitiehuisen, diensten voor hulp- en dienstverlening van de Vlaamse Gemeenschap.

Sinds 1 september 2022 is de strafuitvoeringsrechtbank (beperkt) bevoegd voor de strafuitvoering van de korte straffen. Het betreffen (voorlopig) dossiers waarin daders van misdrijven veroordeeld werden tot een effectieve gevangenisstraf van meer dan twee jaar maar niet meer dan drie jaar. Voor deze categorie veroordeelden is de strafuitvoeringsrechter als alleenzettelend magistraat bevoegd en werd een bijkomende kamer, namelijk de ASu4 opgericht. Zowel op het niveau van de Conferentie van de Nederlandstalige Strafuitvoeringsrechtbanken, met ondersteuning van de strafuitvoeringsrechtbank Antwerpen, als op het niveau van de griffie van de strafuitvoeringsrechtbank Antwerpen werd in 2022 hard gewerkt aan de voorbereiding ervan.

Het verder bouwen aan een goede samenwerking met externe partners zoals onder meer Psychosociale diensten van de gevangenissen/instellingen, justitiehuisen, diensten voor hulp- en dienstverlening van de Vlaamse Gemeenschap kreeg in 2022 onder meer vorm via :

- het opnieuw op gang trekken van structureel overleg tussen de diverse kamers van de strafuitvoeringsrechtbank;
- het doen van werkbezoeken aan het transitiehuis Mechelen en Fides in Beernem;
- het organiseren en bijwonen van vergaderingen zowel intern als met externe partners.

Wegens de onstabiele samenstelling van de zetel van ASu1 en de grote werklast bleven noodgedwongen zowel de interne als externe overlegmomenten en de werkbezoeken eerder beperkt. Tijd om te overleggen en visie te ontwikkelen rond een betere en een meer coherente strafuitvoering is zeker een werkpunt en een uitdaging voor het komend jaar 2023.